

Nieuwbrief Evangelisch Lutherse Gemeente Gorinchem
Najaar 2023

Wilt u deze nieuwsbrief digitaal ontvangen en ook van andere berichten aangaande onze gemeente op de hoogte blijven? Meldt u zich dan aan bij info@fit-werkt.nl

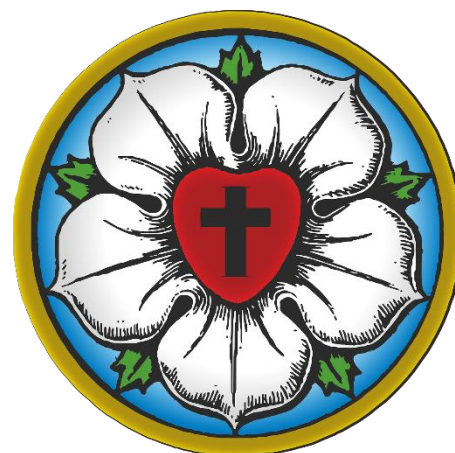
Diensten aankomende tijd

datum	zondag	voorganger	Organist
zo 15-10	XIX na Trinitatis	Geen dienst	-
zo 22-10	XX na Trinitatis	Drs. M. J.W. Brederoo IJsselstein	Peter
zo 29-10	XXI na Trinitatis	Drs. J.B. Val Woudrichem	Henny
zo 5-11	Allerzielen/ Eeuwigheidszondag	Dirk Ophoff Maaltijd van de Heer	Nico
zo 12-11	I Voleinding	Ds. O.S. van Dongen Amsterdam	Toon
zo 19-11	II Voleinding	Ds. L. Terlouw Veenendaal	Henny
zo 26-11	III Voleinding	Geen dienst	-
zo 3-12	I Advent	Ds. J.H. Brederoo- Reitsma IJsselstein	Toon
zo 10-12	II Advent	Pastor P. Visschers Eck en Wiel	Henny
zo 17-12	III Advent	Dirk Ophoff Maaltijd van de Heer	Nico
zo 24-12	Kerstnacht	Dirk Ophoff	Peter
ma 25-12	Kerstmis	Bob van der Meulen	Henny
zo 31-12	I na Kerstmis	Geen dienst	-

Nieuws van de Kerkenraad

Bob van der Meulen

Na 22 jaar als Kerkenraadslid in onze gemeente actief te zijn geweest heeft Bob van der Meulen aangegeven om per 31-12-2023 te willen stoppen. Wij zijn als gemeente Bob veel dank verschuldigd. Zijn tomeloze inzet als ambtsdrager van onze Evangelisch Lutherse Kerk Gorinchem is van groot belang geweest. Een jaar geleden stopte Bob na een periode van 21 jaar als voorzitter van de Kerkenraad. Zowel binnen als buiten onze gemeente is Bob het gezicht van onze kerk. Na de dienst van 17 december (derde advent) wordt Bob in het zonnetje gezet en hopelijk kunt u daarbij zijn.

Commissie Toekomst

De Kerkenraad heeft van de Commissie Toekomst een uitgebreid voorstel gekregen om activiteiten te ontplooiën waarbij we onder andere onze zichtbaarheid kunnen vergroten. De Commissie Toekomst wordt bedankt voor het aanleveren van dit plan. Om te kunnen bepalen of en zo ja welke punten van dit voorstel kunnen worden opgepakt door de Kerkenraad zal gezien de toekomstige krappe bezettingsgraad eerst opvolging plaats moeten vinden. Heeft u interesse dan kunt u contact opnemen met Bert Walhain telefoonnummer 030-2579123.

Kerkstromingen Nederland

Het Nederlands Dagblad heeft een zomerserie gewijd aan kerkstromingen die in Nederland vrij klein zijn en daardoor vaak onbekend. Wat weet je bijvoorbeeld over de Zevendedags Adventisten? Of over de Kerk van de Nazarener? Op 21 augustus waren de Lutheranen aan de beurt. Ik laat het artikel hier volgen. Het roept vast veel herkenning op!

ds. Dirk Ophoff

De vrolijke vroomheid van de lutheranen: ‘Wij zijn wat bourgondischer dan calvinisten’

Wereldwijd zijn het er zo’n tachtig miljoen, Nederland kent er net elfduizend. Een zelfstandige kerk hebben ze al sinds 2004 niet meer. Waarom zou je lutheraan worden? ‘Alles draait bij ons om de genade van God.’

Dominee Hetty Brederoo (41) weet wel waarom het lutheranisme haar zo aanspreekt. De waardige liturgie, de kerkmuziek, het internationale karakter en natuurlijk de ‘vrolijke vroomheid’ waarmee lutheranen in het leven en het geloof staan. ‘Je mag komen zoals je bent, iedereen is welkom. We zijn en blijven zondaren, maar iedereen is welkom bij God.’

De Utrechtse predikant is op dit moment in Polen, in Krakau bij de ‘Lutheran Summer School’. Met 35 dominees en kerkleden uit zo’n tien lutherse gemeenten in Nederland zijn ze daar naartoe. ‘In Nederland zijn maar weinig lutheranen. Er is vanouds daarom een hechte onderlinge band.’ En dan zijn er alle internationale contacten. ‘We zijn een wereldkerk. Dat is echt anders dan bij veel gereformeerde kerken.’

Dat internationale merk je ook in plaatselijke gemeenten. Veel kerkleden hebben buitenlandse roots. Relatief veel Surinamers zijn luthers en ook haken er in lutherse gemeenten geregeld expats uit Duitsland of Scandinavië aan.

Het lutheranisme is de oudste protestantse beweging op Nederlandse bodem. De activiteiten van de Duitse reformator Maarten Luther en zijn kritiek op de toenmalige Katholieke Kerk sloegen al snel aan in handelssteden zoals Antwerpen. De eerste martelaren voor het protestantse geloof in de Lage Landen waren twee Antwerpse monniken die zich door Luther aangesproken voelden. Op 1 juli 1523, dit jaar precies 500jaar geleden, werden ze op de Grote Markt in Brussel levend verbrand.

Waarom is het getalsmatig nooit echt wat geworden met de lutheranen in Nederland? Na de lutherse invloed kwam die van Calvijn en de gereformeerde Reformatie. Meer dan Luther, die hamerde op gehoorzaamheid aan de overheid als dienaar van God, zagen de calvinisten ruimte voor een ‘recht van opstand’. Dat sprak aan in de noordelijke Lage Landen, waar men zich onderdrukt voelde door Spanje. In 1573 ging de geboren Lutheraan Willem van Oranje over naar de Gereformeerde Kerk.

Geen beladen avondmaal

In de Republiek moesten niet alleen katholieken maar ook lutheranen in schuilkerken bijeenkomen (kerkgebouwen die van buiten niet als zodanig herkenbaar zijn). Daaraan kwam in 1798 een eind. Beroemde Nederlandse lutheranen zijn minister-president Johan Rudolph Thorbecke, die in 1848 aan de basis van de Nederlandse parlementaire democratie stond, en Willem Einthoven die in 1924 een Nobelprijs kreeg voor de uitvinding van het hartfilmpje (ECG) in de geneeskunde.

In 2004 gingen de lutheranen, na jaren van krimp, samen met gereformeerden en hervormden op in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Lutherse gemeenten kunnen in die kerk zelfstandig blijven bestaan.

Geregeld voelen leden van de lutherse gemeenten in de Protestantse kerk weerstand tegen ‘gereformeerde’ (al te starre) neigingen en voelen ze nog steeds een afstand tot hun kerkverband, ervaart Brederoo. ‘Het gevoel is: we maken wel deel uit van de PKN, maar doen de dingen op onze eigen manier.’ Een speciale commissie Bewaren en Inbrengen van de Lutherse Traditie (BILT) moet in de PKN ervoor zorgen dat het lutherse geluid gehoord blijft worden.

Waarin verschillen lutheranen dan van de gereformeerden? 'Wat mij meteen opviel', vertelt Brederoo die van gereformeerden huize is, 'is hoe het avondmaal bij de lutheranen wordt beleefd. In een gereformeerde kerk komen er bij een avondmaalsdienst minder mensen, de diensten duren 'te lang' en mensen voelen zich bekeken. In de lutherse kerkdiensten vieren we vaker het avondmaal, en als we dat doen, komen er juist meer mensen. Er is niet die beladenheid. Het is er lichter en toch serieus.' Dat heeft met de lutherse kijk op het avondmaal te maken, denkt ze. Daarin is Christus werkelijk in brood en wijn aanwezig.

Lutheranen heten door hun openheid naar de samenleving en moderne vragen soms vrijzinnig. 'Maar in de theologie en in de liturgie zijn we dat zeker niet. Daar klinken de traditionele, orthodoxe woorden. Lutherse vieringen lijken nogal op die van katholieken.'

In de geloofsbeleving zijn lutheranen echter opener. 'Wat je moet geloven, wordt je bij ons niet opgelegd. Iedereen is welkom, omdat het voor Luther en voor ons allemaal begint met de genade van God.' De lutheranen zagen als een van de eersten ruimte voor vrouwelijke predikanten en het zegenen van paren van gelijk geslacht.

Gods genade die voor alles gaat, is fundamenteel voor de lutherse theologie, legt Brederoo uit. 'In iedere dienst moet het woord genade vallen.' De lutherse spiritualiteit van 'vrolijke vroomheid' om die bevrijdende werkelijkheid mag in de rest van de Protestantse Kerk en in andere kerken best wat meer aandacht krijgen, vindt ze. 'Door onze geloofsbeleving zijn wij wat bourgondischer dan de calvinisten. Je mag bij God zijn zoals je bent.'

Waar vind je de lutheranen?

Duitsland telt de meeste lutheranen ter wereld: zo'n 19 miljoen. De nummers twee en drie zijn Ethiopië (10 miljoen) en Tanzania (8 miljoen). Dan volgen de Scandinavische landen, waar de Lutherse kerk eeuwenlang staatskerk was, en de Verenigde Staten met zo'n drie miljoen lutherse gelovigen. De Lutherse Wereld Federatie (LWF) telt 77 miljoen gelovigen en 148 lid kerken. Het aantal lutheranen groeit wereldwijd met zo'n twee procent per jaar, met name op het zuidelijk halfrond en in Azië. In Nederland hield de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden in 2004 op te bestaan. De lutheranen gingen toen op in de nieuwe Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Op dit moment noemen ongeveer 11.000 protestanten in Nederland zich luthers.

Dit verhaal, geschreven door Dick Schinkelshoek, is overgenomen uit het Nederlands Dagblad, de kwaliteitskrant van christelijk Nederland. Meer lezen? Ga naar www.nd.nl/abbonementen.

De Steen

In het water ligt er een steen
Door de stroming voortgedragen
Niemand die weet waarheen

Langzaam laat die steen zich slijpen
Door de wetten van de natuur
Nog jaren moeten rijpen
Want schoonheid komt niet in een uur

De scherpe randjes zullen verdwijnen
En gaan over in een mooie gloed
De steen die is gaan verschijnen
Door de werking van eb en vloed

En uiteindelijk aan het einde van de
reis
Is de steen volkomen geslepen
Schoonheid heeft geen enkele prijs
Maar wordt geschonken door het leven

Uit de gemeente

Zondag 17 september.

Na twee weken prachtig en erg warm zomerweer is het deze zondagmorgen koel, bewolkt en regenachtig. In de Lutherse Schuilkerk gaat onze eigen dominee Dirk Ophoff voor. Het orgel wordt bespeeld door Henny Blom. Een twintigtal mensen heeft vandaag de weg naar de kerk gevonden.

De aankondiging van de dienst heeft me nieuwsgierig gemaakt. Gemeenteleden en belangstellenden van de Lutherse gemeente ontvangen een paar dagen voor een dienst informatie over de dienst en wie er voorgaat. Daarin schrijft Dirk Ophoff: 'Hoewel niemand nu de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen in november kan voorspellen, staat één ding wel vast: we zullen in de campagne nog heel vaak het woord 'bestaanszekerheid' horen. In de evangelielezing van deze zondag beluisteren we Jezus' oproep om juist niet bezorgd te zijn. Neem een voorbeeld aan de vogels in de lucht, zegt Hij, of aan de lelies in het veld. Zitten de politieke partijen die van bestaanszekerheid hun speerpunt maken er dus naast? Of moeten we dat anders zien? En wijzelf, als wij ons persoonlijk misschien ook zorgen maken, wat betekenen deze uitspraken van Jezus voor ons? In mijn overdenking ga ik in op deze vragen'.

De dienst begint met psalm 86 'Hoor mij Heer, wil mij antwoord zenden'. Een prachtige melodie met troostende woorden voor de mens die Gods aangezicht zoekt en de mildheid van God die mensen altijd zal vergeven. Meteen al komt bij de schuldbelijdenis de vraag om vergeving in de liturgie aan de orde. Dat raakt me. Ik voel me zeker geen zondaar, maar toch. Het zondagslied 225 geeft een inkijkje waar het deze zondag waarschijnlijk over zal gaan. Het gaat over de Heer 'die zijn goedheid ons bewijst, die ons alle dagen spijs, God die ook de vogels voedt, die het leven leven doet, God is voor de mensen goed'.

De evangelielezing is uit Matteüs 6: 24-34. Een prachtig verhaal. Ik bedenk me: zouden we niet moeten worden als een kind? Want er valt zoveel te zien, zoveel te ontdekken, zoveel te leren, juist ook vanuit de schepping. Jezus geeft een stuk aanschouwelijk onderwijs vanuit de schepping: 'Kijk naar de vogels in de lucht (...) Kijk eens naar de lelies'. Wat valt er bij hen dan precies te zien? Onbezorgdheid.

Na deze lezing zingen we een geloofsbelijdenis. De Lutherse gemeente is gewend om iedere dienst het geloof te belijden. Dirk heeft gekozen voor het prachtige lied 939 'Op U alleen, mijn licht, mijn kracht'. Een mooie tekst en een mooie melodie.

Op dit moment verheug ik me wekelijks. Helemaal als de voorganger mooiere wat onbekendere liederen laat zingen. Lied 939 is een wat moeilijker lied, maar de gemeente slaat zich hier zingend goed doorheen.

De preek van Dirk Ophoff ontroert me. Het gaat in eerste instantie over bestaanszekerheid. Het thema waar we in aanloop naar de verkiezingen in november nu al veel over horen. Veel mensen hebben te maken met koopkrachtverlies en kunnen amper rondkomen. Het lijkt erop alsof Jezus zegt dat we ons daar niet al te druk over moeten maken. Immers: "maak je geen zorgen over wat je zult eten of drinken, of wat je moet aantrekken".

De Lutherse traditie reikt een concept aan dat kan helpen om met dit spanningsveld om te gaan: de tweerijkenleer. Het komt erop neer dat Luther zegt (en daarmee staat hij in de lijn van de kerkvader Augustinus) dat God de wereld op twee manieren regeert. In de eerste plaats door middel van het evangelie en door de werking van de Heilige Geest. Daardoor gaan de gelovigen God gehoorzamen; hun manier van leven gaat overeenstemmen met Gods bedoeling. In de tweede plaats regeert God door middel van de overheid. Want lang niet iedereen is gelovig, lang niet iedereen laat zich aanspreken door het evangelie en leiden door de Geest. De overheid moet optreden als dat nodig is. En zo gaat dat ook in ons land. De overheid mag blij zijn dat er op allerlei manieren gedeeld wordt. Denk bijvoorbeeld aan de voedselbank en denk aan kerken die zich voor behoeftige mensen inzetten.

Maar waarom zegt Jezus hier zo nadrukkelijk: 'wees niet bezorgd'? Is het omdat bezorgdheid ons zo in beslag neemt? De praktijk bewijst maar al te vaak dat het steeds opschuift: meer bezit betekent misschien meer bestaanszekerheid, maar je hebt ook meer te verliezen. Bezorgdheid los je niet op met meer middelen, bezorgdheid los je alleen op door met die houding te breken. Hier dicht tegenaan ligt een ander punt dat Jezus maakt, het helpt niet om je zorgen te maken: 'wie van jullie kan door zich zorgen te maken één dag aan zijn levensduur toevoegen', zegt Hij. Die hele houding van je zorgen maken is een valkuil. We trappen er gemakkelijk in, het overkomt ons zomaar. Maar helpen doet het ons niet.

En bestaanszekerheid levert het je niet op. Buffers aanleggen, zodat je in principe de eerste schokken kunt opvangen, mocht het zover komen, is niet de oplossing. Jezus' oplossing is veel radicaler: verzamel schatten in de hemel, daar vreten mot noch roest ze weg, daar breken geen dieven in om ze te stelen. Dat is niet waar je aan toekomt, als je in die modus van bezorgdheid blijft zitten.

Laten we eerlijk zijn: dit is geen les die we gemakkelijk leren. Het zich zorgen maken zit vaak heel sterk in ons. Het mooie is dat Jezus ons in dit verhaal tegemoet komt met de voorbeelden van de vogels en de lelies. Alleen al het feit dat je je aandacht daarop richt, kan je helpen om uit die vicieuze cirkel van je eigen zorgen los te komen. Wees nu eens even niet met je eigen zorgen bezig, maar kijk eens om je heen. Kijk eens hoe mooi de schepping is: de prachtige bloemen in het veld. Kijk eens hoe vol leven ze is: al die vogels die zich geen zorgen maken, maar die elke dag wel genoeg te eten hebben omdat God in zijn schepping voor ze zorgt. Waar wij gemakkelijk verkrampen door onze zorgen, reiken de vogels en de lelies ons een andere manier aan van in het leven staan. Probeer jezelf te zien als onderdeel van die veelkleurige schepping. Als het er voor de vogels is en de bloemen, durf dan te geloven dat het er ook voor jou zal zijn. Dat er een Vader in de hemel is die voor jou zorgt.

Dirk Ophoff benadrukt nadrukkelijk dat het niet gemakkelijk is, om niet bezorgd te zijn. Hij vindt het zelf ook niet gemakkelijk. Want waarop stel je je vertrouwen? Op de koopkrachtplaatjes? Op middelen die je op aarde verzamelt? Of op het koninkrijk van God en een hemelse Vader die weet wat jij nodig hebt? Uiteindelijk kun je de vraag niet ontlopen: waar zoek je je bestaanszekerheid? Ik ben geraakt door de preek. Hij lijkt mij op het lijf geschreven. Prachtig!

Na de preek is er een korte stilte. Wat is het toch fijn om in een stilte de prachtige woorden te kunnen overdenken. Dan zet organist Henny Blom met dromerige en romantische tonen 'Bist du bei mir' van Johann Sebastian Bach in. Ik vind dit één van de meest aangrijpende composities in de muziekgeschiedenis. Het is schitterend en ontroerend om deze muziek op dit moment te horen. Henny speelt heel puur en vol overgave. Het ontroert ons in de kerk. De woorden klinken niet, maar ik hoor de schitterende vertaling van Gerard Alderliefste van deze tekst, die ik regelmatig beluister. 'Ben jij bij mij. Als ik zal sterven. Dan kan ik rustig gaan en diep gelukkig zijn. Ben jij erbij. Is dat het einde. En doe mijn ogen met jouw lieve handen dicht. Doe mijn ogen met jouw handen dicht. Ben jij bij mij. Als ik zal sterven. Dan kan ik rustig gaan en diep gelukkig zijn. Rustig gaan en diep gelukkig zijn'. Wat past dit stuk muziek goed bij de preek. Het is ook geen toeval. Henny Blom had twee muziekstukken voorbereid en kiest vanwege de preek voor deze muziek.

Als slotlied klinkt lied 23c 'Mijn God, mijn herder zorgt voor mij'. Dat lied vat de hele dienst samen. Een prachtige tekst en een heerlijke melodie. Ik ben blij dat ik deze morgen in de kerk aanwezig was. Alles klopte en de sfeer was bijzonder. De prachtige Schuilkerk, de liturgie, de lezingen, de preek, de stilte en de muziek hebben mij geraakt. Wat is het toch fijn dat er een plaats is waar je dit zo kunt ervaren. Hiervoor kom ik naar de kerk. Hier word ik echt blij van.

Bob van der Meulen